

Boekpresentatie

Ter gelegenheid van het verschijnen van de Nederlandse vertaling van zijn nieuwste boek *The Changing Face of War: Lessons of Combat, from the Marne to Iraq (De evolutie van de oorlog – Van de Marne tot Irak)*, gaf Martin van Creveld op 22 mei een presentatie voor genodigden van de Atlantische Commissie en uitgeverij Het Spectrum in de Balie in Amsterdam. Met cynische en omstreden uitspraken als altijd gaf Van Creveld eerst een korte uiteenzetting over het boek, waarna een interview door journalist Leonard Ornstein volgde. Tijdens het interview en de vragen uit het publiek werd het nieuwe boek kritisch onder de loep genomen.

Tijdens zijn 4de levensjaar vertrok Martin van Creveld vanuit Rotterdam met zijn ouders naar Israël. Daar ontplooidde hij zich, na afgewezen te zijn voor militaire dienst, als wereldbekaamd militair historicus aan de Hebrew University in Jeruzalem en schreef talrijke werken over dit onderwerp voort. Zijn bekendste boek is *The Transformation of War* uit 1991.

De dag dat alles veranderde

Maandag 6 augustus is in de ogen van Martin van Creveld de dag die de oorlogsvoering totaal veranderde. Na eeuwen lang volgens eenzelfde stramien te hebben gevochten, werd nu de aard van oorlogsvoering zélf anders. Volgens de Israëlische historicus viel met de komst van de atoombom de verbinding tussen overwinnen en overleven weg. Nu werd het mogelijk om een militaire overwinning te behalen en alsnog vernietigd te worden door de tegenstander. Sterker nog: hoe groter de overwinning, hoe groter de kans dat er geen huis meer blijft staan in het overwinnende land.

In zijn onderzoek stelt Van Creveld dat door deze immense dreiging de grote naties niet meer met elkaar op de vuist gingen. In plaats van een Derde Wereldoorlog waarin de mensheid uitgeroeid werd, ontstond er tijdens de Koude Oorlog een nieuwe balans in oorlogvoering. Door de afschrikwekkende werking van kernwapens begonnen de conventionele legers te krimpen. Dit proces versnelde na de val van de Sovjet-Unie. Waar de Verenigde Staten in 1945 nog 12 miljoen man onder de wapenen hadden, is dat nu nog maar 1,2 miljoen.

Maar naast het kleiner worden van de legers ziet Van Creveld nog een, misschien wel belangrijker, ontwikkeling. De vorm van oorlogvoering begon langzaam maar zeker te verschuiven naar guerrillaoorlogen en terrorisme. Hij betoogt dat vanaf de Duitse inval in Joegoslavië in 1941 het duidelijk werd dat deze irreguliere manier van oorlogvoeren erg effectief was. De aanslagen van 11 september hebben de hele wereld laten zien dat elke staat, zelfs de machtigste, kwetsbaar is voor terrorisme.

Is de 'War on Terror' te winnen?

De vraag die iedereen bezighield, luidde hoe deze nieuwe manier van oorlogvoeren aan te pakken is. Nadat Van Creveld eerst wat ontwijkend met deze vraag omging, kreeg hij uiteindelijk het fiat van zijn uitgever om zijn strategie te 'onthullen', en brandde de 61-jarige los. Zijn eerste aanbeveling is om 95% van de huidige militaire literatuur weg te gooien. Niet alleen is die hoofdzakelijk geschreven door de verliezers, ook is de inhoud vaak verouderd met betrekking tot de analyse van Van Creveld. Daarnaast moeten de militaire leiders en denktanks stoppen met analyseren en met oplossingen gaan komen. Op dit moment steken zij hun kop in het zand.

Gelukkig heeft Van Creveld zelf ook over dit vraagstuk nagedacht en gezien dat er tot nog toe twee succesvolle methoden zijn om terrorisme, opstanden en guerrillaoorlogvoering tegen te gaan: de Britse manier en de Syrische manier. De eerste manier is een aan het pacifistische grenzende knuffelmethode, terwijl de tweede vooral gebaseerd is op hardvochtig en daadkrachtig gebruik van extreem geweld.

De Britse manier is ontwikkeld tijdens het conflict in Noord-Ierland. Na verloop van tijd hadden de Britten daar door dat het geen zin had om via standaard militaire tactieken het verzet de kop in te drukken. Er moest voorkomen worden dat de maatschappij in een spiraal van geweld ten onder ging. Dat dit meer slachtoffers aan Britse kant dan aan de kant van de IRA kostte, was volgens Van Creveld de kern van de oplossing. Het moest duidelijk worden dat de Britten niet geprovoceerd konden worden en dat een vreedzame oplossing de enige oplossing was.

Het tegenovergestelde hiervan is de aanpak die de Syrische regering ten opzichte van de opstandige stad Hama toepaste. Toen in 1982 islamitische fundamentalisten vanuit Hama de rest van Syrië tegen president Assad op dreigden te zetten, reageerde de laatste resoluut. Assad stuurde zijn broer, Rifaat, om de opstand neer te slaan. Deze deed dit door wekenlang de stad te beschieten met artillerie. Nadat bekend was geworden dat er 10.000 tot 20.000 doden waren gevallen, reageerde Rifaat laconiek en zei dat het er wel eens meer konden zijn. Van Creveld denkt dat wanneer je maar laat zien tot alles bereid te zijn om de tegenstander te verslaan, *no matter what the cost*, je uiteindelijk de tegenstander af kan troeven.

Van Creveld over de hedendaagse problematiek

De oorlog tussen Israël en Libanon in 2006 heeft niet de juiste insteek gehad volgens Van Creveld. Er is militair gezien een aantal fouten gemaakt en de Israëli's waren niet hard genoeg voor het Syrische model. Elke keer wanneer er burgerslachtoffers vielen, verontschuldigde de militaire en politieke leiding zich hiervoor. In de ogen van Van Creveld was dat een zwaktebod richting Hezbollah. Wel is er al meer dan tien maanden niets van Hezbollah gehoord, wat volgens de historicus laat zien dat de organisatie meer klappen heeft gekregen dan ze doet voorkomen.

Hoewel Van Creveld de *Dutch approach* niet echt bestudeerd heeft, zal deze meer op de Britse manier toegespitste Nederlandse aanpak in Uruzgan het volgens hem uiteindelijk ook niet redden. Nederland, of de NAVO, heeft hoogstwaarschijnlijk niet het doorzettingsvermogen om 15 tot 20 jaar lang aan wederopbouw te doen en doden te incasseren. De Taliban kunnen dit wel volhouden en zullen deze uithoudingsslag daarom dus winnen.

Martin van Creveld ziet zijn oplossingen niet snel geïmplementeerd worden in de hedendaagse moderne legers die zich hoofdzakelijk toespitsen op het beperken van het aantal verliezen aan hun eigen kant. Wat dat betreft kan het Westen zijn borst nog nat maken.

Hasse de Graaff